

Asia: VN/27332/2023

Lausuntopyyntö ehdotuksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle uutta rahapelijärjestelmää koskevaksi lainsäädännöksi

1. Näkemykset hallitusohjelmassa asetettujen tavoitteiden toteutumisessa

Toteuttaako ehdotettu säädöskokonaisuus näkemyksenne mukaan hallitusohjelmassa rahapelijärjestelmän uudistamiselle asetettuja tavoitteita ehkäistä ja vähentää pelaamisesta aiheutuvia terveydellisiä, taloudellisia ja sosiaalisia haittoja sekä parantaa rahapelijärjestelmän kanavointiastetta?

-

2. Esityksen pääasialliset vaikutukset

Voitte kertoa näkemyksenne esitysluonnoksen vaikutusten arvioinnista.

-

a. Rahapelilain 1 luku – Yleiset säännökset

Voitte kirjoittaa vastauksenne alla olevaan tekstikenttään

-

b. Rahapelilain 2 luku – Yksinoikeustoimilupa, rahapelitoimilupa ja peliohjelmistotoimilupa

Voitte kirjoittaa vastauksenne alla olevaan tekstikenttään

Etelä-Suomen aluehallintovirasto on laatinut lausuntonsa yhteistyössä muiden aluehallintovirastojen kanssa ja siten lausunto on kaikkien aluehallintovirastojen yhteinen.

Hakijan luotettavuutta ja sopivuutta koskevan rahanpelilain 10 §:n 2 momentin 3 kohdan mukaan hakija ei saisi olla konkurssissa ja hänen tulisi kyetä varallisuutensa puolesta huolehtimaan toiminnasta ja lakisääteisten velvollisuuksiensa täyttämistä. Koska hakijan varallisuusvaatimus ei ole yksiselitteinen, aluehallintovirastot katsovat, että hallituksen esityksen perusteluihin tulisi sisällyttää esimerkkejä siitä, milloin hakijan ei varallisuutensa puolesta katsota kykenevän

huolehtimaan toiminnasta ja velvollisuuksistaan. Esimerkeissä voitaisiin ottaa kantaa esimerkiksi siihen, olisiko kyse vakavaraisuuden arvioinnista vai jostain muunlaisesta varallisuusaseman arvioimisesta. Konkreettiset esimerkit palvelisivat sekä hakijaa että viranomaista, joka lakia soveltaa.

Lakiehdotuksen 12 §:ssä säädetään toimilupahakemukseen liitettävistä riittävästä selvityksistä. Tarpeellisten selvitysten hankkiminen on tavallisesti helppoa silloin, jos hakija tai tämän vastuuhenkilöt ovat asuneet Suomessa. Sen sijaan aluehallintovirastojen kokemuksen mukaan riittävien selvitysten saaminen ulkomailla asuneista vastuuhenkilöistä on joskus osoittautunut haastavaksi. Elinkeinovalvonnan käytännön työssä on ilmennyt, ettei luonnollinen henkilö, joka on asunut ulkomailla, voi välttämättä saada kaikkia Suomen lain edellyttämiä selvityksiä, kuten rikosrekisteriotetta, aiemmasta asuinmaastaan. Elinkeinovalvonnassa on käytetty tämän vuoksi toimintatapaa, jossa ulkomainen vastuuhenkilö allekirjoittaa vakuutuksen, jossa hän lyhyesti vakuuttaa täyttävänsä esimerkiksi perintärekisterilain vaatimukset. Tällä vakuutuksella ulkomainen toimija korvaa puuttumaan jääneet asiakirjat. Vastaavanlainen ongelmatilanne tulee varsin todennäköisesti syntymään myös rahapelilain 12 §:ssä mainittujen selvitysten osalta. Tämän vuoksi aluehallintovirastot katsovat, että hallituksen esityksessä tulisi avata tilannetta, jossa vastuuhenkilö on asunut ulkomailla.

c. Rahapelilain 3 luku – Rahapelien toimeenpano

Voitte kirjoittaa vastauksenne alla olevaan tekstikenttään

Lakiehdotuksen 33 §:ssä säädetään omavalvonnasta. Omavalvontamallin on aluehallintovirastojen näkemyksen mukaan koskettava uudessa laissa kaikkea rahapelitoimintaa. Aluehallintovirastot katsovat, että toisin kuin vuonna 2022 arpajaislakiin lisätyssä omavalvontasäännöksessä, joissa omavalvonnan velvoitteet kohdistuivat ainoastaan pelipisteisiin sijoitettuihin raha-automaatteihin, omavalvontamallin on uudessa laissa koskettava kaikkea rahapelitoimintaa. Pelkkä lakisääteisten toimijoiden omavalvonta ei kuitenkaan ole riittävää, eikä siihen voida täysin luottaa. Lakiehdotuksessa säädetty omavalvontamalli vaatiikin tuekseen valvontaviranomaisen ohjausta, seuranta ja valvontaa.

d. Rahapelilain 4 luku – Rahapelien markkinointi

Voitte kirjoittaa vastauksenne alla olevaan tekstikenttään

-

e. Rahapelilain 5 luku – Valvonta

Voitte kirjoittaa vastauksenne alla olevaan tekstikenttään

Etelä-Suomen aluehallintovirasto on laatinut lausuntonsa yhteistyössä muiden aluehallintovirastojen kanssa ja siten lausunto on kaikkien aluehallintovirastojen yhteinen.

Aluehallintovirastot kannattavat rahapelivalvonnan siirtoa Poliisihallituksesta Lupa- ja valvontavirastoon, mikäli siirron myötä Poliisihallituksen Arpajaishallinnon osaava henkilöstö siirtyy Lupa- ja valvontavirastoon. Millään Lupa- ja valvontavirastoon yhdistyvistä virastoista ei ole ennestään osaamista rahapelitoimijoiden valvonnasta, ja siksi aluehallintovirastojen käsityksen mukaan valvonnan siirron onnistuminen edellyttää ammattitaitoisen henkilöstön siirtymistä perustettavaan virastoon.

Valvonnan resurssien osalta aluehallintovirastot kiinnittävät huomiota myös siihen, ettei esitysluonnoksessa ole arvioitu resurssitarvetta. Hallituksen esitysluonnoksen mukaan valvontatehtäviin osoitettaisiin riittävät resurssit, mutta tarkempi arvio resursseista puuttuu. Aluehallintovirastot katsovat, että viranomaistehtävien vaikutuksista ja resurssitarpeesta tulisi tehdä yksityiskohtaisempi selvitys ja arvio, sillä kyse on merkittävästä viranomaistehtävien muutoksesta ja kokonaan uudesta rahapelien lupa- ja valvontajärjestelmästä.

Lupa- ja valvontavirastolle aiheutuvat kustannukset voidaan jakaa perustamisvaiheen investointikustannuksiin sekä jatkuviin ylläpito- ja niihin rinnastuviin kustannuksiin. Henkilötyövoimaresurssien lisäksi tehtävien hoitamiseen liittyy hallinnollisia kustannuksia, joihin tulee varata erityisesti perustamisvaiheessa määrärahaa. Tällaisia kustannuksia ovat muun muassa rekisterin luomiseen ja ylläpitoon liittyvät kustannukset, asianhallintaan ja tiedonohjaukseen sekä niihin liittyvien toiminnan tukipalvelujen järjestämiseen liittyvät kustannukset, asiakaspalvelun, viranomaisviestinnän ja tietopalvelun järjestämisen kustannukset, digitaalisiin asiointeihin liittyvät kustannukset sekä valvontamaksujen perimistehtävien ja talousseurannan tehtävien järjestämiseen liittyvät kustannukset. Lisäksi toisesta valtion virastosta siirtyvän henkilöstön mahdollisesti tarvitsemat tukipalvelut tulee huomioida Lupa- ja valvontavirastolle syntyvissä taloudellisissa ja toiminnallisissa vaikutuksissa.

Hallituksen esitysluonnoksessa todetaan, että ”tavoitteena on, että lupa- ja valvontatoiminnan kustannukset katettaisiin jatkossa Veikkaus Oy:ltä ja toimiluvanhaltijoilta perittävillä toimilupa- ja valvontamaksuilla, mutta budjettirahoitusta tullaan tarvitsemaan ensimmäisinä vuosina ennen toiminnan vakiintumista ja mahdollisesti myös myöhäisempinä vuosina ottaen huomioon muun muassa maksujen ennakoimisen vaikeus.” Koska heti toiminnan alkuvaiheessa ei lupa- ja valvontamaksuja ole vielä käytettävissä, Lupa- ja valvontaviraston taloudellisten resurssien riittävyyden varmistamiseen toiminnan alkuvaiheessa on kiinnitettävä erityistä huomiota.

Kustannusten lisäksi aluehallintovirastot kiinnittävät huomiota tietojärjestelmien ja rekisterien perustamistapaan. Tietojärjestelmien ja rekisterien perustamisen tulee tapahtua yhteensovittain työ tulevan Lupa- ja valvontaviraston kokonaisarkkitehtuuriin ja asiakasasiointiin.

Valvonnan osalta aluehallintovirastot kiinnittävät huomiota myös siihen, että rahapelitoimijoita koskevan valvontatehtävän siirtyminen Lupa- ja valvontavirastolle merkitsee myös rahapelitoimijoiden rahanpesulain noudattamisen valvonnan siirtymistä uuteen virastoon.

Hallituksen esitysluonnoksessa ei kuitenkaan ole huomioitu sitä, että aluehallintovirastot ja siten myös Etelä-Suomen aluehallintoviraston rahanpesulain valvonta tulee siirtymään Lupa- ja valvontavirastoon. Etelä-Suomen aluehallintoviraston siirtymän myötä Lupa- ja valvontavirastoon tulee siirtymään noin viiden tuhannen eri toimialoilla toimivien ilmoitusvelvollisten rahanpesulain mukainen valvonta. Tästä huolimatta hallituksen esitysluonnoksessa ei ole lainkaan käsitelty esimerkiksi sitä, sijoitettaisiinko rahapelitoimijoiden rahanpesulain mukainen valvonta osaksi muuta Lupa- ja valvontaviraston rahanpesuvalvontaa, vai olisiko rahapelitoimijoiden valvonta, mukaan lukien rahanpesulain noudattamisen valvonta, viraston oma, itsenäinen toimintonsa.

Sinänsä kaikkia asioita ei ole syytä käsitellä ja ratkaista yksityiskohtaisesti hallituksen esityksessä, mutta se, että rahapelitoimijoiden rahanpesulain valvonnan suhde muuhun Lupa- ja valvontaviraston rahanpesulain valvontaan on esityksessä sivuutettu täysin, tekee esityksestä puutteellisen ja siksi sen merkityksen arvioiminen on aluehallintovirastoissa haastavaa.

Tehokkaan valvonnan ja sujuvan viranomaisten välisen tietojenvaihdon varmistamiseksi aluehallintovirastot ehdottavat lisäystä lakiehdotuksen 63 §:ään. Lakiehdotuksen 63 §:ssä todetaan, että ”Valvontaviranomaisella on salassapitosäännösten estämättä oikeus luovuttaa toimilupa- ja valvontatehtäviensä suorittamiseksi toiselle viranomaiselle keräämiään tietoja.” Aluehallintovirastot ehdottavat säännökseen lisättävän sana ”oma-aloitteisesti”. Aluehallintovirastojen näkemyksen mukaan viranomaisten pitäisi voida luovuttaa saamiaan tietoja myös oma-aloitteisesti toiselle viranomaiselle. Yleisenä viranomaisyhteistyön ongelmana on se, että tietoja ei saa luovuttaa ilman erillistä pyyntöä ja usein pyynnön pitää olla myös yksilöity. Tämän vuoksi aluehallintovirastot pitävät tarpeellisena säätää rahapelilaisissa nimenomaisesti oma-aloitteisesti tapahtuvasta viranomaisten välisestä tietojenluovutuksesta.

f. Rahapelilain 6 luku – Valvontamaksu

Voitte kirjoittaa vastauksenne alla olevaan tekstikenttään

Aluehallintovirastot katsovat, että Lupa- ja valvontaviraston tulisi voida sopia valvontamaksun perimistehtävien keskittämisestä esimerkiksi Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskukseen (Palkeet). Aluehallintovirastojen käsityksen mukaan Palkeilla on parhaat mahdollisuudet huolehtia tulevaisuudessa maksujen perimisen kehittämistä automaatio- ja robotiikka-avusteisesti. Tästä syystä valvontamaksujen keskittämisen mahdollistava säännös tulisi sisällyttää lainsäädäntöön.

g. Rahapelilain 7 luku – Rahapelitoiminnan ja -markkinoinnin kieltäminen

Voitte kirjoittaa vastauksenne alla olevaan tekstikenttään

-

h. Rahapelilain 8 luku – Maksuliikenteen ja verkkoliikenteen estäminen ja verkkosisällön poistaminen

Voitte kirjoittaa vastauksenne alla olevaan tekstikenttään

-

i. Rahapelilain 9 luku – Seuraamukset

Voitte kirjoittaa vastauksenne alla olevaan tekstikenttään

-

j. Rahapelilain 10 luku – Valtionavustukset pelihaittojen ehkäisyyn ja vähentämiseen

Voitte kirjoittaa vastauksenne alla olevaan tekstikenttään

Aluehallintovirastojen näkemyksen mukaan pelihaittاپalvelut ja niiden saatavuus on turvattava uudistuksessa. Etenkin rahapelitoimijoiden roolia tässä asiassa tulisi selkeyttää, jotta ei syntyisi sellaista tilannetta, että vastuuta tullaan siirtelemään esimerkiksi hyvinvointialueiden, kuntien, rahapelitoimijoiden ja kolmannen sektorin välillä.

k. Rahapelilain 11 luku – Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan tehtävät rahapelihaittojen ehkäisyssä ja vähentämisessä

Voitte kirjoittaa vastauksenne alla olevaan tekstikenttään

-

l. Rahapelilain 12 luku – Muutoksenhaku

Voitte kirjoittaa vastauksenne alla olevaan tekstikenttään

-

m. Rahapelilain 13 luku – Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

Voitte kirjoittaa vastauksenne alla olevaan tekstikenttään

-

n. Arpajaislain muutosehdotukset

Voitte kirjoittaa vastauksenne alla olevaan tekstikenttään

-

o. Muut lakiehdotukset

Voitte kirjoittaa vastauksenne alla olevaan tekstikenttään

-

4. Muut mahdolliset näkemykset ja huomiot esitysluonnoksesta

Onko teillä muita näkemyksiä tai huomioita esitysluonnoksesta?

-

Badiali Raisa

Etelä-Suomen aluehallintovirasto - Etelä-Suomen aluehallintovirasto on laatinut lausuntonsa yhteistyössä muiden aluehallintovirastojen kanssa ja siten lausunto on kaikkien aluehallintovirastojen yhteinen. Lausunto ESAVI/25700/2024 on hyväksytty sähköisesti: